

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Evy LUPEJOVÉ *Dimitrij Lupej – životní příběh válečného veterána 2. světové války*. Praha : Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2012. 95 s. + přílohy.

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Mücke, Ph.D.

Záměrem předkládané diplomové práce je podle její autorky sepsat biografickou studii svého dědečka válečného veterána Dimitrije Lupeje (*1917), rodáka z Podkarpatské Rusi, který prošel pracovními tábory na Sibiři, připojil se k československým jednotkám Ludvíka Svobody a zúčastnil se významných bitev druhé světové války (např. Kyjev, Dukla). Po skončení války zůstal v armádě až do roku 1972, kdy odešel do penze. Po metodologické stránce byl sběr dat realizován metodou orální historie a následně doplněn o poznatky z archivního výzkumu, odborné literatury a beletrie (memoárů). Zvolené téma lze považovat za zajímavé a originální, navíc má pro autorku i osobní přesah s ohledem na zpracování části vlastní rodinné historie a jejího zasazení do kontextu dějin 20. století.

Základním problémem práce je její celková nevyváženost, resp. kvalitativně odlišná úroveň textu metodologické a praktické (historiografické) části. Metodologie diplomové práce je velmi stručná a opírá se o naprosto nedostatečné penzum literatury (v podstatě pouze o jediná skripta autorského kolektivu pracovníků Centra orální historie ÚSD AV ČR). Čtenář se tak nedozví v podstatě nic o kvalitativním výzkumu, popř. o konkrétních přístupech jako je např. narativní analýza, jejíž případné využití v rámci interpretace by bylo zajisté přínosem a mohlo by otevřít autorce zcela nový rozměr životního příběhu. Autorka se sice na s. 12 zmiňuje o analýze, ale nikoliv o tom, jakým způsobem byla prováděna a jaká úskalí obnášela. Za zarážející lze taktéž považovat fakt, že definice orální historie je uvedena v poznámce pod čarou (s. 7), ačkoliv je patrné, že byla základním nástrojem sběru dat. Podobně není z práce zcela jasné s jak velkým korpusem pramenů diplomantka pracovala (jaká byla délka jednotlivých rozhovorů). Za promarněný potenciál považuji část věnující se etice orálně-historického výzkumu. Autorka sice popisuje negativní zkušenost narátora s nahráváním pro Post Bellum, nicméně nesnaží se o komplexní analýzu dané problematiky (vše je shrnuto cca. do dvou odstavců na str. 9 a 10). Podrobněji není také tematizována ani otázka paměti narátora - opět se nabízel prostor např. pro srovnání výpovědi narátora poskytnutou portálu Paměť národa s obsahem rozhovorů pořizovaných diplomantkou. S tím souvisí také otázka rodinné paměti, přičemž je více než zřejmé, že (důvěrný) vztah prarodič – vnučka se musel do

rozhovoru určitým způsobem promítnout (preferance či naopak upozadění některých témat, otázka důvěry apod.).

Struktura práce je po formální stránce zvolena správně. Po úvodu a „metodologické“ části následuje biografická část, která je kombinací životního příběhu narátora a historicko-faktografické skici kontextuálního rámce. Text je čtivý a plynule navazuje. Propojení narátorova vyprávění s faktickými údaji z odborné literatury působí přirozeně a nenásilně. Po formální stránce však jazyková a stylistická úroveň značně kolísá. Na mnoha místech bylo možné doslovné citování narátora vyřešit parafrázemi s odkazem na rozhovor.

Praktická / biografická část je pak rozdělena do tří větších tématických celků: předválečný vývoj, 2. světová válka (pracovní tábory a východní fronta) a poválečné působení narátora v armádě. Témata jsou zpracována formou komentovaného výkladu a vlastní interpretaci či analýze rozhovoru není věnována větší pozornost, i když je patrné, že autorka se místy snaží o hledání skrytého významu ve vyprávění (např. s. 16). Nicméně, pokud bylo cílem tazatelky pouze uchovat rodinný příběh pro další generace, nemám k takto pojatému výkladu výhrady. Studentka zpracovala životní příběh s dostatečnou historickou erudicí a neopomenula žádnou širší souvislost ani událost z období války. Z poválečného období považují za zásadní nedostatek, s ohledem na to, že narátor byl v té době ještě v činné službě, absenci popisu událostí Pražského jara v srpnu 1968. Podrobnější pozornost mohla být věnována také jeho politickým názorům a stanoviskům k minulému režimu, přestože tazatelka částečně postoj narátora reflektuje s ohledem na archivní prameny. V této souvislosti také pozitivně hodnotím využití pramenného materiálu z Vojenského historického archivu a především velké množství obrazových příloh, které názorně ilustrují válečnou anabázi pamětníka.

Účelem diplomové práce je prokázat, že si student osvojil základní metodologická východiska svého oboru a zároveň že je schopen tato východiska uplatnit v praxi. Z tohoto hlediska však práce působí značně rozpolceně. Na straně jedné stojí spíše podprůměrná metodologická část, na straně druhé mírně nadprůměrná část historická. S ohledem na obě kritéria hodnocení a výše uvedené výhrady, **doporučuji předloženou diplomovou práci k obhajobě a navrhuji její hodnocení známkou 3 („dobře“).**

V Praze, dne 19. 10. 2012

Mgr. Jiří Hlaváček